

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR:
Victor Eftimiu, M. Negru, N. Ține, Corneliu Moldovanu, N. Pora
Liviu Coman, Victor Anestin, I. C. Aslan, Leontin Iliescu, etc

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

Pimbarea Prințului Carol în gondolă, la Venetia.

VINO VATUL

— ROMAN —

— Urmare —

Dar ea? Perineta? Era ea în ade-
var îndrăgostită de Chrétien? Fără
îndoială mai mult ca de ceilalți a-
manti, de-a o jumătate de duzină cu
care-și împărțise tinerețea, vai!

El era atât de delicat, atât de
mângâios. Chiar și pentru un dulap
cu oglindă! Ambitiu și supremă!
nu l-ar fi înșelat.

Cu toate acestea era la ea absența
iluziei, experiența de timpuriu a fe-
tef din popor care se dă unui băiat
de familie bună. Ea știa bine că a-
poste foricif nu durează de cât un
timp, foarte rar mai îndelungat.
Prevedea separațiunea în curând,
tără chiar a se tritura mai dinain-
te, cu înțelepciunea sufletelor sim-
ple. De sigur!

Iubea pe Chrétien, atât cât putea
să-l iubească ea. Când tovarășele ei
de atelier o vedea surzând o în-
trebă: „La ce te gândești?” ea
răspundea: „La nimic!” dar se
gândea la dansul. Dar ce valorează
un sentiment care n'are credință,
nici chiar speranța unei mai lungi
durate?

Se întâlneau în fiecare seară și
luminițele luau obiceiul de a vizita
lăptoșii Parisului, numai ei
doi în început; pe urmă cu Fran-
cois Donadieu și amanta lui, căreia
Chrétien îi prezintă pe a sa. Cele
două femei ce plăcuă. Blonda Hé-
loise mare și forte, a căreia legătu-
ră serioasă cu sculptorul îi dădea
mai multă considerație, se arăta
sună și lăsa sub protecția sa pe tā-
ră și delicata Perineta, timidă la
început.

Începură plimbări împreună pe
tărâș în barcă; pe câmpurile de grâu
câmp în care fetele culegeau buchete
de flori; plimbări prin răcoarea pă-
durilor când se întorceau în noapte
cântând în cor; — iar la gară în-
vălmășeau imperialele de la vagoa-
ne. Măgul provincie, fiul severului
magistrat din provincie, se emanci-
pase de tot.

Nu că făcea nebunii. Avea în Pe-
rineta o amantă desinteresată.

Era una din miile de lucrătoare
de Parisului, care lucrează toată
ziua pentru a se putea îmbrăca și
a mânca puțin prăjituri; fiind
toată ziua ocupată Chrétien era li-
ber de a lucra.

Nici costisitoare, nici jenantă, mica
florăoasă. Câte odată însă aduca-
uși aminte că avea o amantă, că
tatăl său l-ar putea surprinde, Chré-
tien crescuse într-o atmosferă de
teamă, tremura și se simțea mic
copil — la gândul că putea vedea
într-o bună dimineață apărând tatăl
său în camera lui, de otel, încurca-
tă de fustele răspândite ale Peri-
netai.

Naiv, mărturisii frica sa lui Dona-
dieu, care râdea de el.

— Uite tatăl său! strigă sculpto-
rul când erau cu toți pe terasă vre-
tut cafea din bulevardul Saint-Mi-
chel. Și înaintea spaimii lui Chré-
tien izbucneau cu toți în răs.

Dar vacanțele se apropiau.
Ele chemau pentru trei luni pe
student în orașul său natal. Mai
trebuia să revină din nou pentru un
an la Paris.

— La revedere! zise el sărutând
pe Perineta, care-l condusesse la
gară.

Dar odată suit în vagon, se lăsa
gradă celor mai contraziătoare sen-
timente. Va putea care ea, să-i ră-
mână credincioasă trei luni? Aiân-
da! Nu era atât de naiv! Cu toate
astea o iul a cu ardere! Atât de
sinceră, atât de puțin cocheta, cât
bășpirase încredința cea mai arde
banișială.

Dar trei luni de absență era mult
timp. Era îngrijit la gândul că-l

va înșela și trist căci îi era dragă;
și suferind și în amorul său propriu
și în sensibilitate, în fundul sufle-
tului primea această soluțiune ca
să-l înșele, să-i uite să n'o mai re-
vadă nici odată, reluat de preju-
dățile lui de om corect, de scrupule-
le lui de fiu respectos și cu mare
teamă.

La căsn, Chrétien regăsi tot ast-
fel ca la plecarea sa, nici o schim-
bare nu intervenise; aceeași tăcută
casă, cu figurile sculptate care se
strâmbau la el; aceeași cravată al-
bă la gulerul d-lui Lescuyer, care
însă la sosirea fiului său se ridică
întru întâmpinarea lui punându-i
pe frunte o sărutare rece care-l dădu
fior. D. Lescuyer dădu în onoarea
fiului său o masă la căști-va din co-
legii săi, care-l felicitară pe Chrétien
cu surâsură posomorâte, și care pă-
reau mai curând reuniți a prezida
un supliciu de cât de a mânca o
gască umplută.

În zilele ploioase de Septembrie
Chrétien își reluă obiceiurile din tre-
cut, începuse aceleași vizite la d-na
Liger-Taburet și observă că dom-
nișoara Canulle nu se înfrumuse-
țase. Chrétien la prima lui vizită
nu băgă de seamă că obrajii fetei
se reseră la vederea lui; și nu mai
vorbi nimic cu tatăl său în privin-
ța căsătoriei proiectate.

În timpul acestor trei luni de al-
tinere și plictisală, lăsarul începu
să retrăsească prin amintirea exis-
tenței lui monotone, dar în schimb
liberă din cartierul Latin. Își amie-
ta plăcutele momente petrecute în
atelierul lui Donadieu. Regreta mai
mai ates pe Perineta; — și atât de
mult în cât îi scrisese și aștepta și
primii răspunsul cu nerăbdare și
palpități.

Scritura și ortografia erau acelea
ale societăților de spălătorese.

Dar cum Perineta exprima naiv
și dragut veselia de a nu fi fost ul-
tată, făcu atât de impresie asupra lui
Chrétien în cât sărutările cu care
era terminată scrisoarea, tulburară
sângele și comul amozorului în exi-
care începu a număra zilele.

Dar în seara întoarcerii la Paris
când Chrétien și Perineta se întâl-
niră pe peronul garei, ce strângere
în brațe!

— Adevărat? Nu m'ai înșelat?
Întreba studentul. Ai fost cuminte?
juri?

Iar ea jura, și era prin excepțiune
adevărat. El increzător era mișcat,
plângăta aproape!

A doua zi se duseră să invite la
dejun pe Donadieu, îl găsiră în ate-
lierul-grajd al lui, fără foc cu tot
frigul de Noembrie; făcând o schiță
și fiind foarte trist.

Omul cu Trofie obținuse la ulti-
ma expozițiune, un succes remar-
cat, dar totul era platonice. Artistul
era într-o mizerie neagră. Cu toa-
te astea administrațiunea îi coman-
dase, ca încurajare pentru decora-
rea unei săli de la Curtea de com-
purti, un bas-relief alegoric, asupra
subiectului puțin excitant: *Conten-
ciosul*.

— Și am primit, spuse cu ne-
caz lui Chrétien, artistul, scuturându-și
măinile care și le spăiasse într-o gă-
teată. Datoram doi trimeni! Și bia-
ta mea Héloise care și-a părăsit ate-
lierul pentru a-mi posa pe Danae
pentru viitorul salon; și seara își
prăpăcise ochii lucrând până la
miezul nopții pentru a lucra la Bon-
Marché. Am primit! Dar cum vor
ei să acț pe Contenciosul lor, să-l
fac un bărbat dăbrăcat care va a-
vea mereu foarte plictisit? Dacă mă
crez sunt foarte plictisit. În acest
moment întră vesela Héloise, în ro-
chia sa cea veche dar atât de dis-

pusă și răzătoare în cât supărarea
artistului trecu ca prin farmec.

— Bună-ziuă, veselia mea! strigă
el fetei care se oprise în mijlocul
camerei; bine ai venit speranța vie-
ței mele! Astăzi nu mai avem ne-
voe să plecăm la masă, suntem invi-
tați de prietenul nostru într-un res-
taurant luxos unde vom mânca în-
părătoșe!

Artistul își regăsi buna dispozi-
ție la masă. La fie-ce moment Hé-
loise râdea cu sgomot. La fruct însă
Chrétien care era ținut de mână de
sentimentala Perineta pe care credea
că o iubește desăvârșit în acest mo-
ment, își zicea în gândul său că a-
cești doi erau prea sgomoteși și pre-
veseli pentru doi amozzați, și-și ju-
deca amorul lui mai fin mai distins,
chiar îl enervase gesturile Héloisei
care erau naturale și care sârăta
mereu pt Donadieu cu sgomot pe
amândoi obraji.

Atunci studentul strângea mai cu
iubire mâna prietenii lui pe sub
masă.

Dar cu toate acestea aceea ce lua
el drept amor, acest tânăr cuminte
cu inima mai mult rece, nu era de
cât o recunoștință pentru satisfac-
țarea simțurilor. Acei care se iubeau
adevărat erau acești doi, care fără
jurăminte fără vorbe pompoase își
dedeser viața unul altuia și se ajutau
cu atât curaj în mizerie.

Putin cam comun, dar inima era
acel! Pe când d-ta? domoie student
ce vei face cu Perineta după ce-ți
vei fi susținut teza?

V

Iarna se petrecu liniștită: de două
său trei ori pe săptămână Chrétien
primea vizita florăresei, și mai tot
deatuna se găsea în camera lui ace-
de cap de ale Perinetai.

Primăvara și primele zile de vară
revăzură pe ce doi iubii din nou
cutrecerând câmpiile verzi și inflo-
rite.

Sfârșitul romanului lor se apropia
însă. Înaltăea profesorilor lui Chré-
tien își pusese pe cap boneta de doc-
tor, trebuia să se reintoarcă la Cuen-
trebuia să o sfârșească cu Perineta.
Bătrânul D. Lescuyer, încântat de
succesul fiului său la facultate, avu
un acces de generozitate și trimise
lui Chrétien o perche de bilete de o
mie de franci; prevăzând că în a-
cești doi ani de libertate să aibă ceva
de lichidat. Acest tată însă în tot-
deauna, tenut și ascultat devenea
nerăbdător în scrisorile sale, și cerea
fiului său să se reintoarcă cât de cu-
rând.

Chrétien era foarte măbuit de a-
ceastă ruptură; dar era inevitabil
și mai mult; primăria de mult de
florista.

— Ce vrei tu! spusese ea amantu-
lui ei, când prezintăse de ce era
vorba; ce vrei tu să faci? Imi pare
destul de rău, dar nu puteam face
alt-fel nu, e așa?

Iar el nu putea răspunde de cât:
— Vai! așa e!

— Ce să faci! Mitifica se va consola
cu aiul. Nu era el primul.

Ceasul despărțirii se apropia și el
observa că fata slăbea și perdeva bu-
na dispoziție, devenise gânditoare,
nu mai răspundea vorbelor dulci și
mângâerilor de cât printr'un surâs
ușor și trist. Cum se poate?

Îi iubea ea atât de mult? El se
simțea măndru de acest lucru și în-
tăria atât de plecarea în cât se trezi
în lung Septembrie.

Dar în cea din urmă seară pe care
trebuia să o mai petreacă impreună,
înaintea culerelor deschise, Pe-
rineta se abandonă pe umărul lui
Chrétien într-o explozie de suspine:

— Iartă-mă, iartă-mă! Trebuia
să-ți fi spus mai de mult! N'am în-
drăsnit și pe urmă nu eram tocmai
sigur; nu-mi venea să cred! Dar
acum nu pot să mă mai îndoiesc...
Sunt înșărcinată!

Ah! Sufletul omului nu e totdeauna
na frumos! Nu lipsea de cât neces-

tă încercare ca să convingă pe tā-
nărul egoist că nu iubise pe tānăra
fată!

Ea să fie înșărcinată? Ce accident
O privea stupid, înmărmurit. Aceas-
tă figură plină de lacrimi, urășită
de sarecină, îl desgustă și mai mult.

Cel doi ani de plăcere pe care îi
deduse ea, atâtea ore de voluptate
tânără și sănătoasă chiar de dulce
emoțiune; desinteresul ei de grisetă
muncitoare care lucra pentru a se
îmbrăca pe ea necerându-i lui ni-
mic; el nu-și mai amintea nimic.

Prostit nu se gândea de cât la un
singur lucru, că Perineta era înșărci-
nată.

Da, el dăduse un copil acestei fete
de care nu era sigur că era numai
al lui, căci era posibil ca ea să fi
fost cu mai mulți pe când era cu
el cine poate ști? Și toată viața lui
va fi împiedicată de acest bastard.
Și numai la gândul că va trebui fu-
turo zi să descopere acest lucru ta-
tăl său îi îngheța sângele în vine.

Înaintea mărturisirii bietei fete
care-i vorbea atât de naiv de mater-
nitatea ei ca de o durere și o rușine
Chrétien recurse la scaparea sufletel-
lor simple.

Se prefăcu, și știu să consoleze pe
neurocita cu vagi promisiuni, prin-
tr-o miță prefăcută. Pe urmă se cul-
cară și ea adormi pe perna udată de
lacrimi.

Și în această noapte, cea din ur-
mă, el își jură chiar aceasta, care o
petrecea lângă amanta sa; acest
mizerabil copil a cărei inimă nu era
treă dar care învățase Evanghelia
fetei noi și care nu avea despre mo-
rală și despre viață de cât numai
idei jesoice și mediocre cum le are
cea mai mare parte din fericiții mu-
ritori, începu a se plânge pe el în-
su-și.

A doua zi dimineață, Perineta ple-
că la atelierul său ca de obicei. Tre-
buia să se întâlnească seara la orele
8, la gară, unde trebuia să ia masa
împreună pentru ultima oară.

În acest timp tânărul se plimba
pe străzile Parisului, urmărit de i-
deea sa fixă. Dacă primea paterni-
tatea acestui copil al său, se inclu-
dea viitorul lui. Nu se mai putea în-
sura. Situațiunea socială a unui ma-
gistrat tânăr în provincie, rămă-
nând neînșurat pentru a crește un
bastard era să fie intolerabilă. El va
va arăta cu degetul, cariera îi va fi
sdruncinată. Și toate acestea pentru o
dragoste trecătoare din Cartierul La-
tin. Și cu cine? cu o fată bună e
drept, nu perversă fie! dar care
chiar ea mărturisise că avusese mul-
te aventuri până la el. Să fim drepti
aproape o femine de stradă care-îc-
dase de la primele vorbe din prima
întâlnire.

— Ce știa el despre purtarea ei? În
mară de orele pe care i-le dădea
lui? Nici nu o întrebase măcar des-
pre aceasta, nu-i făcuse cînteca de a
fi fost gelos de ea! Dacă îi spusese
câte odată: „Ești cu minte, cel pu-
tîn?” mai mult ea să glumească!
— Ei răspundea: „Răutăciosule!”
și-l sârăta numai de cât; nu însem-
na ceva. O lăsa liberă în definitiv
știea chiar n'ar fi avut teamă de el
dacă l-ar fi înșelat; căci o lăsa de
multe ori liberă și singură în com-
pania camaradelor ei!

Ca acest copil să nu fie al lui, se
putea chiar foarte bine. Toată viața
lui sdrăbită de bastardul altuia, ar
fi prea teribil. Și pe urmă să jude-
căm, el nu făcuse nici un angaja-
ment cu Perineta. Se văzuse, se plă-
cuse cu siguranță de a se despărți
într-o bună zi. Bună, dimineața!
Bună seara! Și pe urmă nu se mai
cunoștia! Lucrul era ast-efi hotărât,
în bună înțelegere de la început
iar el nu datera nimic Perinetai,
cel mult un ajutor material; și a-
ceasta îl făcea cu toată inima căci
biata fată avea nevoie în aceste mo-
mente și el nu era un moșter.

A se citi urmarea în „Universul
Literar” ce va apare Dumbrăvea vii-
toare.

Înțeleptul hoga Nastradin

de VICTOR EPTIMIU.

Nu e mult de când a murit, într-o mahalala infundată a Stambulului, înțeleptul Nastradin.

Nu Nastradin, cel despre care pomenește povestea, ci un altel, ceva mai prost de cât el, dar căruia tot „înțeleptul Nastradin” îi ziceau oamenii din sat.

Cine era, al cui era, de unde venia el, nu știa nimeni, fiindcă Nastradin nu fusese niciodată prin mahalala aceea. Lăsa gășii niște gunoaie din drum, iar alături de el, un măgar alb, sdrăcuturos, rodea cu tristețe iarba crescută prin pietre.

Trei poștii de mahalala creștină-să a Stambulului, e un sat turcesc. Nu mai știu cum îi zice. De acolo era Nastradin, geamia în care se ruga de cinci-zeci de ani aproape, era de trei ori mai bătrână ca el. Era o geamie săracă, cu pereții crăpați și cu acoperișul de olane, înălțate de soare.

Casele de oameni săraci ale satului, cât era geamia de vâscă, păreau niște mușuroaie pe lângă ea.

Dar la ceasurile înserării, când hoga își chinuța glasul sălbătire, din vârful turnului, oamenii vineți și supți de sărăcie, ieșeau ca din pământ și se duceau să se roage cu simțenție sub zidurile crăpate și negre ale geamiei.

Și acolo, în satul nițel de Dumnezai, și-a trăit el cele trei sterturi de viață, postind și rugându-se lui Mohamed, uitându-se cu nepăsare la turnurile licioase ale Stambulului, ce se strevedea departe în diuințele senine, — cu nepăsare uitându-se și la dunga albăstrie din mare, pe fața căreia pluteau adeseori niște pasări uriașe, cu picioarele vârlate în apă și cu aripile albe, deschise în lăptăia vântului.

Dar într-o zi, un soldat călare se oprî în fața geamiei.

— Sclam-alechim!

— Pe Nastradin, pe înțeleptul hoga Nastradin.

— Eu sunt — se auzi sălbătire din trupul cărții și un moșteag înalt, cu gâtul lung și roșu, ca al unui vultur pleșuv, măi bărbă odată de sub nasul lung și cocosat.

— Eu sunt... Da de ce mă cauți?

„Sau pomenit ai zădărnici și iați-l pe drum spre Stambul, unde hoga cel mare vrea să vadă pe înțeleptul Nastradin și să-l dăruiască, fiindcă cinci-zeci de ani în șir se ruga și postise.

Pe drumul alb pietros, colul soldatului și măgarul hogei, scapără scântei: călăreții tac.

Nastradin simte ce nu mai simțise de mult: înțoași bătea ca niciodată. Simte în piept un porumbel înghesit de via, care vrea să iasă din el, urcându-se spre gât și bătând din aripi.

Orașul nemărginit, desfășându-se larg zidurile, venind de departe, îl umple de mirare.

Geamile înalte, cu turnuri strălucitoare, palate fabuloase, grădini ciudate, călăreții voinici îi trec pe dinaintea ochilor.

În el, e cel mai sărac în mijlocul tuturor hogărilor.

Când a ieșit de la hoga cel mare, era zăpăcit, capul îi văja. Nici n-avea vreme să se gândească la fericirea lui. De unde venia? Prin ce palate fometate trecuse? Ce erau luminile acelea colorate, aurățiile acelea neînchipuite?

Visea? Sau vr'un vrăjitor din Hailima îl răpise din lume, purtându-l în palatele lui Haron-al-Basid?

Ce urmas era bătrânul acela cu barba neagră, alba, cu o față roșie și cu oșul și unghia mare, cu țara lui de mătăși?

Gândurile îi se amestecă în cap lui Nastradin.

Avea bani mulți, cum n-avusese niciodată. Dorcă la un han din drum: un han curat, primitiv, măcar că era al unui creștin.

Diuința se sperie. Unde era? Alătea miș și miș de nopți le dormise acasă la el, pe aceleași saltele de paie, în odăita căptășită cu pământ, încât tot nu credea că se deșteptase, când văzu un tavan curat, de scânduri și când auzi, ca niciodată, pași de casă, tropăind deasupra lui.

Razele soarelui de vară pătrundău pe foreastra de sticlă și umpleau odaia cu o lumină mare, caldă.

Înviorat, pipăindu-și cele 50 de lire ce i le dase hoga cel mare, Nastradin ești din odaie, și intră în grăvălia grecului.

Mirosuri atâțătoare de carne friptă, îl ademeneau.

Cero și el din mâncarea aceea și o găsi minunată. Niciodată nu mâncase carne. Și făcă de porci! De cinci zeci și atâția de ani, el uitase că dreptilor între Allah nu le este iertat mâncarea porcină.

Când să plece:

— Efendi, aș lua cu mine ceva carne de asta.

— Cum de nu, cum de nu! se grăbi grecul — și îi întări o pulpă ru-menă.

Hoga mai zise odăta „salamană” și plecă.

Dar pe drum, își aduse aminte că mâncarea acela a grecului era caldă și nu așa de reție.

Se întoarse.

— Efendi, cum să mă duc cu asta?

— Păi — ... uite așa — și grecul îl învăță cum să gătească pulpa.

Nastradin nu prea înțelegea.

Atunci, grecul îi scrisse pe o hârtie cum trebuie fiartă carnea.

Mulțumit, hoga își luă bună ziua îndoi hârtia și o vârlă între fesurile din cap.

„Fîndcă trebuie să știți: hogii, când își cumpăra tes nou, îl pun deasupra celui vechiu la bătrânețe, capul lor e un turu de tesuri.

Întă-l pe drum.

Soarele dogorea cu putere, cerul senin până în dunga albastră din zare, era gol de orice zburătoare.

Nunai într'un colț înalt departe, se învârlia o bobila neagră.

Cu sufletul plin de teroare Nastradin grăbea spre casă.

Asvârlise pulpa de porc pe spina-rea măgarului și el mergea alături, gândindu-se la câmpul cel va cumpăra chiar mâine, la dulamata nouă ce o s'o poruncească creșterului schiop de la marginea satului, la friptura minunată ce era s'o mănânce ca cum o ajunge acasă.

Și cum se uita el în sus, văzu bobul negru deslîpindu-se de tavanul înalt al cerului și apropiindu-se în cerurei largi, de pământ.

Un vultur hămând — se gândi hoga.

„Se vede că mi-a mirosit pulpa de carne!”

Și tot uitându-se la vultur, se gândi că pe vremea lui, Nastradin era mare păcălitor.

De ce nu și-ar bate joc și acum de pasărea din văzduh?

Se depărtă de măgar și-și încetini mersul.

Și îi arătă cotul.
Câteva zile după aceea, a fost găsit mort, pe niște gunoaie dintr'o u-liță infundată a Stambulului, înțeleptul hoga Nastradin.
Măgarul slab zdrențăros rodea cu tristețe iarba crescută printre pietre.
Ce-o fi cădat iarăși Nastradin în Stambul, nu știa nimeni.

O fi vrut să mai cumpere carne? Cine știe...
De ce o fi murit el, iar nu știa nimeni.
Poate pedecapsa profetulul, că s'o spărcau cu mâncarea creștinească... cine știe...

ANIVERSAREA a 31 ani de la moartea lui V. CONTA

Duminea trecută s'au implinit 31 ani de la moartea lui Vasile Conta, unul din cei mai mari oameni pe cari i-a avut generațiunea noastră trecut și un filozof care ocupă un loc de cinste în rândul cugetătorilor omenirii.

Retrăgându-se din minister, e numit membru la Curtea de Casație, dar tuberculoza de care suferea îl silește în Decembrie 1881, să plece în Italia, de unde se înapoiază în București aproape pe moarte. Se stinge în ziua de 21 Aprilie 1882; se stinge ca un adevărat îndrăgostit de știință: stând, până în clipa când și-a dat sfârșitul, cu un tratat de medicină înainte, și urmărindu-și agonia și starea din minutele de pe urmă.

Apărător hotărât al materialismului filosofic, Conta aduce, în sis-

V. CONTA

lucrării remarcabile, Conta se dovedește un convins și original sprijinitor al monismului materialist într'o epocă în care acest sistem filosofic abia prindea să fie formulat în strălăcitate.

temul său, un argument nou, dovedind neputința de a statornici o bază fixă pentru lumea externă. Opera lui se încheie cu o reflexiune amărară și aproape desnădăjduită: „Un singur lucru e pentru noi adevărat, acela că nu putem cunoaște nici un adevăr”.

Filozoful român Conta, care s'a născut la Ghindăoani (Neamț) în anul 1845, Noembrie 15, a fost cel mai mare dintre cei cinci copii ai profesorului Conta. — un om aspru, cu o fire scrutătoare și sceptică, potrivită prea puțin cu rasa pe care o purta și pe care mai târziu a și părăsit-o. Mama lui Vasile Conta a fost o femeie cu un suflet nespuse de duios și de o cucernicie de călugărită.

Filosoful român atâtă că treptată și schimbătoare diferențiere a sistemului nostru nervos, diferențiere la care se adaugă varietatea și totalitatea mereu crescândă a datelor furnizate de experiență, constituie o permanentă primenire, aducând neîncetat elemente noi și deosebite cari modifică pe cele anterioare cari concluderază la concepțiunea ideei despre o deplină și stabilă realitate a lumii externe.

Conta a ocupat vreme de aproape un an portofoliul ministerului instrucțiunii, participând la proclamarea regatului României și redactând proiectul de lege al învățământului.

Spațiu restrâns de care dispunem ne împiedică să ne oprim în mod stăruitor și amănunțit asupra im-

portantei opere filosofice a lui Conta. Această operă a lui, dacă dă loc la critică și la contradicții, se înfățișează însă cu însușiri strălucite, care dovedesc o cugetare profundă și originală și care ne arată o personalitate care e o ilustrație universală.

În ședințele Sf. Sinod de la 10 și 11 Noembrie 1880, filosoful materialist Conta, ca ministru al instrucțiunii, susținând nevoia înființării unei facultăți de teologie, spune: „Biserica ortodoxă e domniitoare în Stat și, prin urmare, trebuie îngrijită ca orice instituție binefăcătoare, cu atât mai mult cu cât se simte o mare nevoie de cultură a clerului, spre a corespunde cerințelor timpului și a contribui la luminarea poporului”. Iar într-o cugetare postumă spune: „Fundamentul moral al unui popor e patriotismul. Fără el nu se poate concepe o viață și cu atât mai puțin un Stat. A fi patriot înseamnă a fi cinstit, a avea o conștiință curată și o inteligență vie, a avea un arbitragiu filosofic pentru compatrioții tăi, în fine un criteriu biblic din care să reiasă principiul că viața ta aparține tuturor și că tu nu ești decât un luptător într-un război care tinde spre fericirea și gloria țării tale”.

Dezvoltat în prima epocă sub înrăurirea lui Auguste Comte și Spencer și mai pe urmă sub aceea a lui Kant, Hegel sau Fichte, Conta are puterea de a-și păstra neatinsă personalitatea, atât în direcțiunea pozitivă cât și în cea idealistă. Și dacă opera lui filosofică e o glorioasă contribuție la istoria umanității, Conta rămâne, prin simțimintele sale, un bun patriot și o glorie națională a României.

M. Negru.

AM SĂ TE MAI VĂD?

(După C. Herlossohn)

Când pornite 'n pribegie,
Rândunelile 'și iaă sbor;
In a toamnei agonie
Trandafirii triști când mor,
Făr de frunze, făr de flori;
Când, în crângul pustiu,
Nu măi sunt privighetori,—
Ah, atunci un gând cumplit
Se deșteaptă în mîntea mea
Și mă 'ntreb cu 'ntinare
(Spăimîntat d'asa 'ntrebare):
Dacă iar te-oi măi vedea?
Este crudă despărțirea.
Ce durere
Când aceea ce te 'ncântă,
Ca un vis se duce, pierc!

Alba lebădă când pleacă
Spre un lărm de soare alin
Ca viața să-și petreacă
Sub cer pururea senin,
Și când soarele, răcit,
Pune pe de rugină
Peste frunze, — gând cumplit,
Se deșteaptă 'n mîntea mea
In apusele lumini,
Și mă 'ntreb cu 'ntinare
(Spăimîntat d'a mea 'ntrebare):
Dacă iar te-oi măi vedea?
Este crudă despărțirea,
Ce durere
Când aceea ce te 'ncântă,
Ca un vis se duce, pierc!

Biată inimă ce tare
Bați în pieptul meu, curând
Veți găsi odihna care
La toți vine, rînd pe rînd.
Căci viața, pe cît stă,
Așa cere, așa vrea.
Ca să treacă tot ce-ți vin,
Dar mă 'ntreb: te-oi măi vedea?
Și miracol, scump și rar,
La 'ngrijata mea 'ntrebare
Un glas tainic cu 'ndurare
Zice c'am să te văd iar.
Este crudă despărțirea,
Ce durere
Când aceea ce te 'ncântă,
Ca un vis se duce, pierc!

N. Tinc.

Din cartea de aur a Monumentului Independenței din Craiova

D. N. Filipescu

Lăudați fie înimosii craioveni cari au vroit să preamărească, prin trăinicia bronzului, clipea cea mai strălucitoare din întreaga noastră istorie națională. Oștile celor două țări surori unite abia d'un deceniu (unirea mai desăvârșită n'am cunoscut-o de cît un moment sub Mihai-Vodă) au rupt prin vitejia ostășească reînviata legăturile seculare de vasalitate și ne-au

dat Neatârnavrea, necunoscută nouă, afară de rare clipe, de la Descălțare și până atunci. Tot războiul ne-a dat și nouă rînduială internă prin însurcinarea Dinastiei și o stabilitate dispărută încă dela stingerea Basarabilor și Mușatinilor, cu cari se leagă deasupra veacurilor Casa de Hohenzollern, pe câmpiile Bulgariei.

N. FILIPESCU

Florile gândului..

de CORNELIU MOLDOVANU.

Un drumet trudit și înscelat, după ce-a cutreerat poteci stîncoase și părăginite, fără umbră și fără răcoare, poposește la poarta unui castel și cere să-și potolească setea. Stăpîna îi întinde o mână prietenoasă, dăruindu-i adăpost de noapte, gustări alese și băuturile cele mai scumpe. Pribeagul însă, le respinge rînd pe rînd, căci văpaia din sufletul său nu se va potoli, pînă ce buzele-i înfierbîntate nu vor atinge stropul de apă limpede, după care răvnește de-atîtea ceasuri.

Așa-i iubirea...

Numai isvorul stinge adevărata însetare, numai o singură ființă pe lume împacă sufletul celui îndrăgostit. Femeile cele mai frumoase sunt desperatele, ademenirile cele mai viclene se sfîrnă, iar averile și comorile se spulberă ca umbrele la răsăritul soarelui, — fără ca privirile aprinse ale visătorului să fi căutat măcar o clipită la ele. E ceva fatal, mai presus de înțelegerea omenească, un fel de poruncă divină: asemeni sateliților care de-o veșnicie se roteșc în jurul acelui-aștrii, și din calea lor nu se pot abate, fără să nu-și peardă strălucirea.

Ce putere tainică, dumnezeiască, apropie un suflet de altul, îl înălțue și-l robește, și totodată îl îndepărtează cu fîrie de toate celelalte?

Asemeni legilor care cărmuiesc corpurile chimice, pare că sufletele între ele se deosebesc printr-o potență de valențe. Numai anumite cugetări se înprictează, numai anumite inimii se subjugă una alteia, numai anumite valențe de simpatie se atrag, producînd un total de pasiune

înclinându-se în desert acestui zeu zgărcit și pîrtinitor. Cel din urmă sunt dintre cei mai mulți, și totuși, numărul jertfelor crește întruna.

Care e secretul acestor vrăjitori de suflete?

Oamenii politici, un fel de Don Juan și ei, știu să biruiască chiar mulțimile, și numai așa ne putem lămurii, cum un orator, de la cele dîntăi cuvinte, cucerește sufletul auditorului. Căci adevăratul om politic nu asediază de cît citadela sentimentală a mulțimii.

Teoreticianul, avînd chiar dreptatea de partea lui, nu va culege niciodată laurii succesului de stradă.

Mulțimea e întocmai ca femeia: nu poate rezista extremelor. Ori cumpăna sufletească se frînge, ori echilibrul se statornicește repede.

Atîrnă numai de priceperea celui care cântărește... O metaforă iscusită prețuște mai mult de cît un silogism, un cuvînt de spirit întrece în succes chiar o perorație.

Cu un ciob de oglîndă ori c'un șirag de mărgelă îi smulgi sălbatecului tot avutul său de roade și grăne.

Extremele pe femei o zăpăcesc, o pun în nesiguranță și în imposibilitate de discernămint, și astfel, cade ușor.

Navii generali caută întotdeauna să amîngăască judecata războinică a adversarului, înșelându-l prevederile, și în urmă îi atacă.

În cucerirea de suflete, minciuna, vicleșugul, sunt armele cele mai sigure, fără a risipi sau obosi puterile luptătorului...

Care sunt căile prin care iubirea, această pasiune mai mult demonică de cît divină, pătrunde și cucerește un suflet?

Unele femei stăpînesc intelectul nostru; cugetarea noastră e umbrită sau luminată, turbure sau senină, după cum se răsfrînge privirea adoratei.

Nici un gând nu se înfiripează, nici o hotărîre nu se încheagă, fără ca raza iubirei să nu-și tremure asupră-i strălucirea. Chiar în calculele reci ale savanțului, străbate adesea ori un zămbet de femeie și-i luminează întunericul cifrelor.

Altele stau veșnic înaintea privirilor noastre: le vedem pretutindeni și nici o clipă iocana celei dragi nu adoarme în ochii sufletului. Aduceți-vă aminte de moartea lui Frederico, care se azvârle în valuri, ca să prindă năluca de frumusețe a iubitei lui, frumoasa Arleziană!...

Sunt iubiri care năvălesc mai ales asupra sentimentelor noastre, deși rațiunea se împotrivesc, iar voiața cearcă să sfarme lanțul în care ni-i robită ființa; unele femei ne stăpînesc prin ademenirea fapturilor lor, parfumul cărnii și aroma săuturilor... Sunt clipe când pareă le pipăim pielea fragedă, formele calde și divine ale trupului, marmora însuflețită a frumuseții.

Atunci numai poți ghici înțelesul celebrului vers al poetului Ovidiu: „Nici cu tine, nici fără tine nu pot trăi”...

PULBERE DE IDEI

Aten. — Un copil care reneagă pe tatăl său.

Ambasadă. — Un drapel care se agită la cea mai mică adiere de vînt.

Armistițiu. — Antr'actul în teatrul războiului.

Bună-voiață. — Un tren care sosește mai în totdeauna cu întârziere.

Bastard. — O marfă căreia îi lipsește marca fabricii.

Critic. — Un văesător: încegește și lustruște.

Sofronie Ivanovici

UNEI VISĂTOARE

O, cât de trist cântai ascard,
Ca cântec înflorător,
Ce cântec trist, din cale-afară
De trist și de sfâșietor!

Ca cele de pe urmă șoapte
Rostite 'n clipe de delir
De doi amanți, mureaă în noapte
Acordurile de clavier.

Atât de 'ncet, pe nesimțite
Tremurătoare se 'ndăță,
Pluteaă o clipă, și-ostenite
In noapte iarăși adormeaă...

Eraă șoptiri adânci de ape,
Suspine triste și oftări,
In glosul palidelor clape...
Și blesteme și aiurări.

O cât de trist cântai ascard,
Și cât de palidă eraă...
Te-asămuiaam cu'n chip de ceard;
Un chip de marmură 'mă pă'caă.

Din umbră, 'nmărmurit în cale
Te urmăream cu ochi păgăni,
Robit de cântecele tale,
De palidele tale mâini.

Priveam cum degetele-ți albe
Înflorate alintăă,
Șiraqul palidelor salbe,
Ce-abia, abia măi tremuraă.

Clavirul suspina; pe stradă,
O liniște de cimitir...
Din părul tău prindea să cadă
Cel de pe urmă trandafir.

Pe la ferestrele vecine,
Mureaă luminile pe rână...
Ci eă, stingher, uitat de tine,
Sub geamu-ți te-ascaltam plân-
[gând.

O, cât de trist cântai aseard,
Ce cântec înflorător,
Ce cântec trist, din cale-afară
De trist, și de sfâșietor!

Liviu Coman

CONVORBIRI ASTRONOMICE

Aparență și realitate

Cea mai mare greutate pe care o încercă, când vrei să explici culva forma Pământului, situația lui în spațiu, mișcările lui, e să-l faci să înțeleagă... că bolta cerească este numai o aparență. Pentru neștiutorii din zilele noastre, cari urmăresc cu mare interes un război ruso-japonez, dar cari nu vor să priceapă însemnătatea cunoștinței rolului pe care îl are Pământul în sistemul planetar, bolta cerească e ceva cu totul material, un fel de cer de sticlă, cum credeau cei vechi.

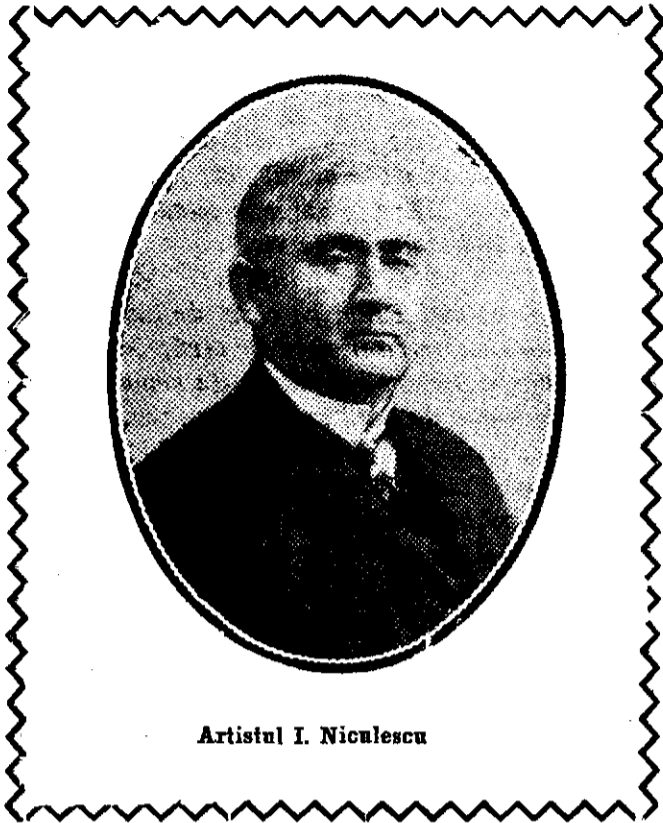
Aparențele le văd ei și se mulțumesc cu ele, ba se supără dacă li silești să judece. Ce e mai frumos, e că se consideră drept oameni practici, fiindcă se lasă să fie înșelați de aparențe.

Atât de mult au stăpănit aparențele, în cât și azi și chiar astronomii spun „răsăritul, apusul soarelui”, când știm foarte bine, că față de Pământ soarele stă pe loc și că în realitate Pământul se învârteste în jurul lui și în jurul Soarelui.

Un cititor al „ziarelui științelor populare” mă întreba mai zilele trecute printr-o scrisoare: „Dacă ne-am ridica sus, sus de tot, dacă am trece dincolo de atmosferă și chiar dincolo de eter, nu am da oate peste adevăratul cer? Notați că acest cititor a auzit el și despre eter, în care ar pluti toate corpurile cerești și eu toate acestea tot crede că dincolo de eter ar putea să existe adevăratul cer: adică cerul celor vechi, cerul cel material, cel de sticlă, sau de albă materie transparentă.

Dacă înșă cititorii aceia ar fi știut

Retragerea artistului Ioan Niculescu

Artistul I. Niculescu

Duminică seara a fost la teatrul Național din București, reprezentația de retragere a artistului Ion Niculescu. A fost o adevărată sărbătoare artistică, pe care ziarele au relevat-o la timp. Publicul a ținut să-i facă artistului o sinceră manifestație de admirație și de simpatie cum și o demonstrație direcțiunii care l'a retras atât de timpuriu. Un bătrân înși spunea, în seara spectacolului, că Ion Niculescu l'a interpretat pe Cațavencu cu aceeași vigoare artistică ca și acum mai mult de un pătrar de veac, când l'a creat. Într-adevăr, Niculescu, în „Scrisoarea pierdută”, dă atâta viață eroului lui Caragiale în cât, Cațavencu trăeste aievea așa cum a trăit el în mediul

politic de unde maestrul l'a smuls ca să-l immortalizeze pe scenă.

Artiștii primei noastre scene s'au asociat la manifestația publicului și și-au sărbătorit colegul cu toată cinstea ce-i se cuvenia.

Se spune că, în urma strălucitului succes dela reprezentația de retragere, directorul general al teatrelor, d. Al. Davilla, care cel dintâi a recunoscut nedreptatea ce se face marelui artist, și-ar fi exprimat dorința reîntegrării artistului I. Niculescu în toate drepturile sale de societar.

Dacă știrea aceasta s'ar adevări, — bucurăsteni vor fi prea mulțumii că vor putea să admire iarăși jocul plin de spirit și talent al comicului lor favorit. L. I.

că toate stelele pe cari le vede, au mișcări de zeci și uneori de sute de kilometri pe secundă, nu ar mai fi pus această întrebare.

Stelele, sorii aceia năpraznici, cu iuțeli așa nebune ar fi topit de mult cerul cel material. Și-apoi stelele se află la diferite depărtări. Două stele ce ni se par aproape una de alta pe închipuitul cer, pot să fie între ele la o depărtare mai mare, de cât depărtarea uneia dintre ele de Pământ. Dar universul nostru e finit, are margini, oricât de îndepărtate ar fi ele. Sunt câteva sute de milioane de sorii — 500 milioane spun unii astronomii — cari formează universul vizibil. Acest univers ar fi ca o imensă sferă turtită la poli, umflată la ecuator și ar forma o unitate. În acesta ar fi loc pentru un adevărat cer? Tot nu ar fi, căci spațiul fiind fără margini, e foarte logic să admitem, că dincolo de universul nostru, se află alte universuri, tot finite, compuse și ele din câteva sute de milioane de sorii, universuri pe cari nu le vom putea cunoaște nici odată și cari cu toate acestea există. Pare o poveste fantastică și cu toate acestea, nimic nu e mai natural.

Dacă am putea să părăsim pământul, dacă ne-am afla într'un punct al spațiului, atunci ceia ce numim de obicei cer, ni s'ar părea o imensă sferă scobită, în mijlocul căreia ne-am afla noi, sferă împodobită cu mii de stele-sorii, printre cari și steaua soare împrejurul căruia se învârteste pământul.

Ar fi un cer curios, nu un cer ca acela pe care-l cunoaștem, adică o jumătate de sferă. În 24 de ore înșă Pământul se învârteste în jurul lui

și ne întoarce cu fața și spre cealaltă jumătate a cerului. Cerul e apoi albastru din cauza atmosferei ce înconjoară Pământul. De pe Lună, unde nu e atmosferă, cerul ne-ar părea cu totul negru, chiar când Soarele ar fi la amiază. Cerul e deci o închipuire, o aparență, dar cu această aparență s'a mulțumit omenirea timp de zeci de mii de ani și abia de câteva veacuri a început să vrea să cunoască adevărul, realitatea, nu aparențele.

Vor trece încă multe veacuri până să se convingă toți copiii Pământului că ceia ce văd ei cu ochii e o înșelăciune a simțurilor noastre, că numai judecata, știința ne poate spune adevărul. Sunt mulți cari cred că e un mare pedantism să faci pe oameni să-și dea socoteală de adevăr, dar dacă nu știința va lumina mințile, dacă nu ea va purta facia progresului, apoi cine să facă aceasta?

Artel îi este cu totul indiferent dacă exprimă realitatea, sau aparențele, menirea ei este de a distra, cum zic unii, de a înălța sufletele cum spun alții, și-și alege de multe ori aparențele, cari sunt mai aproape de simțuri, iar nu realitatea, care cere numai judecată.

Orice om care se pretinde cult e dator să cunoască adevărul, odată ce l'a cunoscut și l'a înțeles, îl va găsi mai poetic, poate, de cât aparența, de cât orice poate închipui un neștiutor. Viața nu are altă însemnătate de cât aceia pe care i-o dăm noi și nu e oare un frumos scop acela de a căuta și de a răspunde adevărului?

Că sunt încă multe sulețe slabe, e constatat, dar totuși, numărul ce-

lor cari se închină adevărului e mult mai mare de cât acum 100 de ani. Înainte vreme, lucrătorii de pildă erau o turmă de oi, azi mulțumită cunoștințelor științifice, ei sunt în stare să lupte pentru o situație mai bună. Nu arta le-a pus arme la îndemână, ci numai știința.

A-ți da socoteală de tot ceia ce te înconjoară, a ști să vezi realitatea prin aparența cea înșelătoare, însemnează a fi adevărat om, a fi puternic. De aceea astronomia este cea dintâi știință care folosește culturile unui om, ea poate să distrugă cele mai puternice aparențe, ea poate să arate, să dovedească o realitate, pe care cu ochii noștri, nu am putea să o contemplăm niciodată.

Victor Anestin.

TACTICĂ

Am avut un vis odată
Și l'am spus la ficine,
Că iubeam și eu o fată
Cea mai mândră din vecine.

Și-apoi nu s'ot eu de vînd?
Toată lumea susolca
Că s' nebua după vecină --
Numai dăusa n'o știa!

Azi visez din nou; dar risul
Nu-l voi spune nimănui;
Numai dragii, când oi prinde-o,
O săru, — ș'apoi i-l spu!

I. C. Aslan

PUTEREA DRAGOSTEI
de N. PORA

O primăvară timpurie, sosită aproape pe nevăgale de seamă, schimbuse dintr'odată totul. Ca la gestul magic al cine știe cărui dibaci director de scenă, priyelista se schimbuse, arătându-se ca într'o feerie firea întregă schimbată ni-mind ochii și dând aripi sufletelor.

Iar fetele cuconului Baltag, mai sătule ca oricând de vederea acelorași și acelorași ziduri ale casei bătrânești, ce și se părea o adevărată temniță, respirară fericite la ivirea întâiilor sulii ale soarelui viu de Aprilie.

Babăcule, uite ce vreme frumoasă; ai să eșim și noi prin grădină...

Moșul bolborosea din jellul lui: — Stați fetelor, nu vă grăbiți până n'ati vedea liliacul înflorit.

— Dar, uite că'u plesnit mugurii.
— Aveți răbdare să dea și florile.

Și fetele n'aură încotro, mai ales că curând după aceea se asternu pe vreme rea, și vremuri și vremuri cu omăt mult și vifor, de li se tăie inima fetelor.

Ei, v'am spus eu că nu s'a sfârșit? zâmbea bătrânul Baltag, mângâindu-și favoritele albe și uitându-se înduioșat la fete.

Iar mai apoi se făcu frumos, înverzind și înflorind parcul întreg, de și-e mai mare dragul. Și fetele, cuprinse de mijloc, frământau sub pași nisipul aleilor din zor și până seara, aproape uitând deabinele pe unchiș cu jilul și tabieturile lui de bătrân.

În cele din urmă, de atâta plimbare și de atâta forfoteală prin frumusețile parcului îi fu lehamete și fetel celei mari, rămânând singură prin pustietatea aleilor numai Luta, sglobia față mai mică a Conului Baltag.

Singură se ducea până în fundul parcului, apropiindu-se uneori și de îngrădirea ce despărtea parcul de grădina altei case de alături.

Odată i se păru că aude și dincolo scrișnetul nisipului sub pașii cuiva, și ca o melieă ce era, stele locului, cu răsuflarea pe buze, ascultând bine.

Nu i se păruse. Înțelese și mai bine această cămăși arătându-se de asupra gardului față curioasă a unui băiat cu ochii negri și mustăcioara mijind pe buze.

Ca o pasăre speriată își luă zborul spre casă, neînfrământându-se să se mai uite înapoi până nu se văzu în capătul aleii.

Și-aduse apoi aminte, de un veclă țevărș de joacă de drăguțul Ionel, băiatul cel mare al cuconului Măstăganu, vecinul lui Battag și dusman de moarte cu acesta de câțiva ani, de când cu niște alegeri în care cei doi bunți prieteni se învrăbiră de moarte.

Copiii nu mai fură lăsați să se joace împreună și fetele de atunci nu mai poteră să treacă pragul casei de cât ca să se ducă la biserică.

Bătăndu-și inima tot mai pripit lupta se opri, cu obrazul bujor, aducându-și aminte de prietenul de odinioară, neputând uita privirea dușmănoasă ce i-o aruncase de peste gard tânărul, și părăndu-și tare rău că fugise de el ca o sălbatică.

Era Ionel, era sigură de aceasta. I-o spusese inimioara ei în bătăile pripite în care se zbătea dorul după sărutările fierbinți cu care se acopereau copilărește.

„Ce-o fi zis el?” întrebă tristă, apropiindu-se de casă.

Și-și aduse aminte de joaca lor, de nesfârșitele partide de „vâți as-cumsele” în care mereu se întâmpla că ceilalți nu-i mai găseau, iar ei se pitulau bine împreună.

Înfiorată și abia stăpânindu-și bătăile inimii intra în casă, fără să sufie nimic din cele petrecute.

Iar a doua zi, ea la o poruncă, se duse drept în partea aceea a parcului. La acelaș ceas, așteptând cu nerăbdare pe o bancă bătută în pământ, s'audă pașii din grădina vecină.

Se apropiară iarăși pașii, și iarăși se călăra cineva pe gard, iar fata cu ochii aplecați în nisip și bătăndu-și inima să se rupă din piept parcă, nu se clinti din loc, așteptând să vadă ce o să se întâmple.

Când se trezi cu Ionel la picioarele ei, și când îl auzi rugându-o să nu strige, i se pără că a făcut un păcat neînchipuit de greu, zăbindu-și privirile bătrânului, și să porni pe plâns în vreme ce tânărul o cuprîndea de mijloc:

— Bine, Luțo dragă, nu ești tu logodnica mea, cum re-am jurat noi d'acum cinci ani? Ei și ce e dacă s'aun certat bătrânii! Iubirea noastră e mai tare ca vrajba lor și noi trebuie să-i împăcăm!

Fata conținu din plâns și răspunzând la îmbrățișările tânărului cu aceeași ardoare cu care firea întregă saluta primăvara își dete suflul pe față și-i spuse tânărului printre sărutări — tot ce îndurase de când nu-i mai putea vedea decât la biserică — ș'atunci ținută de rău de uităturile cămășii ale bătrânului, de câte ori îl visa și cum se trezea, câteodată, jucându-se cu el, ea în zilele frumoase ale copilăriei.

Cu multă grijă se mai întâlneau de câte-va ori acolo, când fata puica să facă pe soră să rămâie cu bătrânul, citindu-și o gazetă, sau jucând câte o partidă de „șahi”.

Iar mai apoi, ne mai putând îndura surghiunul despărțirii, se hotărâră să fugă, trecând peste vrajba bătrânului mai repede.

Și în noaptea aceea de Mai, când privighetorile parcului indenmau în iubire, tinerii se întâlniră în parc și, cu multă grijă se strecurară până la păduricea de din cale unde-i aștepta caleașca tocmită și iubirea nestângherită de nimeni.

Că fost amarnic Battagul cel bătrân, la început, ca și fostul lui vechi prieten, că amândoi nu voră în suptul capului s'audă de o așă în aer fără de lege, nici nu mai lăsa pe vorbă.

— Dar inimile se mărădău mai a-

PĂRERI DE RĂU

*Chilii de grea osândă sunt sufletele noastre
Se zbat atâtea doruri în negrele chilii!...
Și dac'odinioară am năzuit spre astre,
Pământul azi ne chiamă spre-adâncele-î țării.*

*Și floarea de pe culme eă n'am cules-o încă
Ca să-ți arăt splendoarea acelu paradisi;
Spre care-a mea iubire și împede și-adâncă
A cutezat să n'alțe o aripă de vis.*

*Se 'mprăstie-al meu suflet pe cerul de lumină
Al vieții tale sumbre ca fruntea de ateu,
Se 'mprăstie 'n mireme de dragosie senină
Ca și o rugăciune de bard spre Dumnezeu.*

*Dar n'a putut s'aleagă din rostul lumii-aceste
De cât zădărnicia năucilor ce pier,
Lăsând în suflet lacrimi și 'n viață o poveste
Ca s'amăgească amănții ce vor privi spre cer.*

*...Și mi vei rămâne visul dintăi și cel din urmă
Tu, semn de întrebare al tristei mele vieți,
Ce 'n sufletu-mi de astăzi, pe care viermii l scurmă,
Aă răscolit comoara sublimei tinereți.*

*Sunt viermii-atâtor palimi ce'n negură adâncă,
Smălgându-mi vâul candid, m'aun prăbușit mereu,
Și parcă vremi de iarnă — deși sunt tânăru eă —
Acopăr primăvara ce-am fost odată eă.*

1913

Leontin Ilescu

poă, când tinerii se arătară cuminți, cerându-le învoirea ca să se poată lega de veci și bătrânii, de voie de nevoie, își întinsesă mâinile peste capetele tinerilor ingenunchiați.

la Ateneu. Printre creațiunile sale cele mai de seamă, cităm: *Ingrigorata. Cel din urmă. Glasul durerii. Florăreasa. Visătorul. Două fericiți. Capete de expresie* etc. cum, și *Supliciu*, după care dăm, în acest număr o reproducere fotografică din

Artiștii noștri

E unul dintre tinerii noștri artiști de talent. A făcut liceul și școala de arte frumoase în București și apoi a plecat la Paris unde a studiat arta veche și modernă, observând capo d'operele din muzeele celebre ale Franței și, mai cu seamă, opera marelui Rodin, al cărui discipol este. Dela acest genial sculptor al lumii, d. G. Dimitriu a căstăgat finețea psihologică pe care o revărsă în creațiunile sale.

Sculptorul G. Dimitriu

D. G. Dimitriu a expus în diferite saloane și va expune în Salonul oficial ce se va deschide luna viitoare

Supliciu

care se poate vedea lămurit personalitatea artistului, care a știut să prindă un moment sufletesc, să-i încremonească expresia într-o piatră, dându-ne astfel realitatea adevăratei sculpturi sociale, care l'a captivat atât de mult pe maestrul său Rodin.

Dar sculptorul Dimitriu a executat și busturi. Cităm bustul profesorului Crătușescu, pe acela al pictorului Balthasar și altele.

Momente din viață, iată ce a isbit să ne înfățișeze acest tânăru artist în opera lui sculpturală. L. I.

Viața artistică și literară

IN ȚARA

Tânărul scriitor Mihail Negru a terminat de curând un nou roman, *Moarșea lui Ion Ionescu*, care va fi publicat în „Universul” ca foileton. Aceiași psihologie fină se întâlnește și în acest nou roman al tânărului dar distinsului scriitor.

În editura librăriei naționale din Orăștie a apărut „Volintirii”, noul volum de nuvele al colaboratorului nostru d. Ion Dragoslav.

Despre această nouă scriere literară vom vorbi într'un apropiat „Ex-libris”.

D. G. Astan, atât de cunoscut la noi prin scrierile sale de popularizare, a scos de sub tipar alte două lucrări filozofice scrise pe înțelesul tuturor: „Crisa morală” și „Cum să trăim”, acestea din urmă apărută în biblioteca „Lumina”.

Comitetul cultural din Călărași a publicat un concurs pentru cea mai frumoasă poezie „Pentru pace”. Premiul ce se va acorda va consta dintr'un fond adunat prin subscripție publică. Condițiunile acestui concurs nu s'aun hotărât până acum.

Apelul lansat către scriitori — și pe care l'am primit la redacție — se încheie cu frumoasele vorbe: „*Ee ca Soarele și cădere primăverei să lumineze și să risipească neriți care întunecă judecata omenească și fecă-se ca să se strângă, în urma plugului, a muncii și gândirei, toți semănătorii de bine și de frumos, iar din toate simțirile pornească un singur cânt: „IMNUL PACEI”.*

Acum e rândul cântăreților să-și instrune lirele și să înnate păcă cel mai frumos dintre imnuri.

În seara celei de a treia zi de Paști a fost la Ateneul din București concertul baritonului I. G. Tănăsescu cu concursul d-lor T. Niculescu, tenor, N. Grigorescu, artist al Teatrului Național, B. Metzger, violonist și R. Urdăleanu, pianist.

A apărut „Chilia dragostei”, schițe și nuvele de cunoscutul scriitor N. N. Beldiceanu.

În ziua de 12 Mai a. c., se va deschide la Ateneu expoziția de pictură și sculptură a Salonului oficial.

Monumentul regretatului artist Petre Liciu este terminat așa în căt ziua de Sf. Petru și Pavel se va face așezarea și desvelirea lui pe mormântul de la cimitirul Bellu.

Monumentul este ridicat din inițiativa casei de cetire „Petre Liciu”.

Poetul G. Mândru lucrează la desăvârșirea unei sale creațiuni literare: „*Serisori române*”. Cele dintăi pagini au fost publicate în marca și vechia revistă „Convorbiri Literare”.

Sposedonia unui clown este titlul noului volum de schițe și nuvele al poetului Victor Eftimiu. Despre acest volum ne vom ocupa în apropiatul *Ex-libris* al acestei reviste.

IN STRAINATATE

Albert Besnard a fost numit director al Vilei Medicis din Roma, interesanta școală romană a artei de pe vremea Renașterii.

La Paris se va ridica un monument care sa immortalizeze memoria scriitorului Catulle Mendès.

Academicianul Adolphe Brisson a fost sărbătorit, zilele trecute, de Universitatea Anatolilor din Paris.

Les Annales publică, în ultimul număr, un interesant studiu istoric cu privire la Jeanne d'Arc, legenda- ra eroină a poporului francez.

Studiul e datorit academicianului Jules Claretie

In foc cu turcii

Kirkilisse—Lule-Burgas—Ceahalga.

— Urmare —

Vineri 25 Octombrie. De pretutindeni se semnaleză accidente de drum de fer. Funcționarii sunt peste măsură de ocupați.

Sunt ocaziile 4 când ajungem la Lule-Burgas. Mahmud Paşa nu-i acolo. Ni se spune că cartierul general trebuie să fie la Ciorlu sau mai la Est. Două vagoane au deraiat pe linie, așa încât nu ne putem duce acolo.

Sunt cu șeful stației, pe care îl cunosc. Mulțumită odată mai mult scrisorilor mele de recomandare, mi se încurajează ca o mașină să ne conducă la locul accidentului, la 5 kilometri de Ciorlu.

Plecând la 7.30. Deraierea a fost produsă de către o turmă de oi dintre care vre-o treizeci au fost strivite de mașină. Soldații își dispută rămășițele împrăștiate împrejurul drumului. Amândouă locomotivele au eșit de pe linie și vagoanele sunt lucăți. Traficul va fi suspendat timp de două zile.

Mustafa Natik Paşa e rănit. El se ducea la Lule-Burgas, să-și ia divizia în primire.

Ne colaborăm ca să mergem pe jos până la stația Zeidler. Trebuie să trecem podul pe care a avut loc accidentul, trecând prin sânge și printre măruntaele trupelor ciopârțite. Aspectul e îngrozitor!

Cu nepăsarea să mergi mai departe. Telefonul la Ciorlu, ca să știu dacă Mahmud Paşa e acolo. Mi se răspunde că nu, că e la Lule-Burgas. Ne suim într'un car cu boi și ne întoarcem pe-acelasi drum. Pe drum, întâlnim pe Nureddin Bey Vlora. El e în vizir, acum președintele al Senatului; el ne spune că Mahmud nu e la Lule-Burgas. Ne hotărâm să ne întoarcem la Ciorlu.

Beitul îmi dă un cal ostenit, tot ceiace mai are. Ajung la stație și pregătesc o locomotivă. Nureddin trece atunci calul lui Mustafa Natik, pentru ca să se ducă la divizia lui. Iar noi rămânem împreună.

Fugarii nu încetează să soscască. Gările așezate mai la est, au fost părăsite de funcționari.

Timpul e mai frumos; dar umzeala îmi curăță cismele unele pline de noroi. Peste tot mizerie; soldații ne amenință și ne cer ce mănecare. Dar nu-i nimic de făcut.

Fugarii sunt opriți la Ciorlu, mulți dintre ei se înapoiază. Nu se știe nimic sigur despre situație. Ce mizerie! După câte aud, situația ar fi rea pretutindeni.

Divizia Aziz, din corpul întâi, a încercat și ea erii o panică, la dreapta liniei noastre, iar vederea fugărilor a contribuit să se scadă morală corpului al treilea.

Retragerea acestora generale au compromis importanța succeselor raportate la 23 de către alte corpuri, acelea, pentru ca să nu rămână izolate, au trebuit să bată și ele în retragere către Lule-Burgas și Baba-Eski.

Bănuții formează un tablou demn de mîd. Au trebuit să facă pe jos drumul de la Kirkilisse la Ciorlu prin Baba-Eski, mai înainte de a găsi mijloace de evacuare.

Se poate admite că pe ziua de 24 situația a rămas nehotărâtă. Dacă ea n'a fost complet dezastruoasă pentru turci, cauza trebuie căutată la neîncredința în care s'au rămas

bulgarii despre însemnătatea succesului lor. Ei n'au știut să-l exploateze; mai mult, nu s'au gândit măcar să ocupe pozițiunile părăsite.

Orele 2.30. — Ne-au trebuit opt ore pentru ca să ajungem la Ciorlu. Sunt orele 11.30 seara.

Întâlnim la gară statul major al marelui cartier general. Povestim a-venturile noastre. Regăsesc pe scriitorul lui Mukhtar Paşa; el mai are încă aparatul meu fotografic, dar restul bagajului nostru e pierdut. El spune că niște soldații au deslăsat caii echipajelor noastre, ca să fugă apoi călare.

Totul bate în retragere. Jerad Bey se duce la Cerkeskoy pe lângă ministrul de război, Mukhtar Paşa ar fi la Viza, unde se zice că adună trupele pe linia Kirkilisse-Constantinopol. Astăzi el a poruncit să fie împușcați zece oameni.

Aici a fost proclamată starea de asediu. Mă duc la cazarmă să-i văd pe Lossov, care e bolnav.

Merindele lipsesc peste tot în cartierul general. Depozitele de merinde au fost jefuite dealungul căii ferate. Numai e nici o buchiță de pâine. Se vorbește pe șoptite. N'o să putem deci nici să mâncăm, nici să dormim în seara asta. Cad cu totul de oboseală.

Mă hotărâse dimpreună cu Nureddin să iau primul tren care va trece spre Cerkeskoy; acolo, se zice, că mai sunt merinde. Trebuie neapărat să mâncăm, dacă nu, o să mă îmbolnăvesc.

Cartierul general va lua mâine altă direcție; ajung în sfârșit la Viza în trăsura. Asta nu măi poate să fie mult așa. Lam perdut din nou pe Abdul Reuf. Impreună cu Jevad Bey ne suim într'o locomotivă, care ne va duce la Cerkeskoy. Dar nici acolo nu e nimic de mănecare. Dorm trei ceasuri pe un scaun.

Sâmbătă 26 Octombrie. — În sfârșit la 6 de dimineață regăsesc pe Tefik Bey, ofițerul de ordonanță a ministrului și ofițerii statului major.

Ministrul mă privește. Trebuie să-i povestesc în amănunțime tot ceiace știu. Insist ca trupele să primească merinde și munițiuni. La întrebarea ce mi se pune răspund că nu pot avea încredere în redifi, eu toate că au aclamat pe ministru, pe când trecea trupele în revistă și eu tot exemplul dat prin executările sumare din ultimile zile.

Nu pot să laud în destul purtarea lui Mukhtar Paşa și-mi e foarte plăcut să decern aceste elogii.

Mi se dă o pâine mare din vagonul restaurant, și puțină cafea.

Sosește cavaleria divizionară; ea îmi va da un cal cu care să mă pot duce la Viza. În lavoarul vagonului pentru întâia oară de 5 zile pot să-mi fac toaleta completă. Efectele, rufăria îmi sunt negre.

Mi se spune că dușmanul nu ne-a urmărit și că astăzi nici Kirkilisse nu e încă ocupat de Bulgari! Și unde măi poți că noi l'am părăsit, lăsând în urmă atâtea tunuri!

Am cel puțin o compensație pentru toate mizeriile mele, pot în sfârșit să spun tot ce am pe suflet și să mă descarc pe lângă cei în drept. Dar la ce-o să-mi servească asta?

Orele 9 de dimineață. — Am găsit de băut un pahar cu coniac.

Orele 10. — Sunt chemat de către

ministrul în trenul special, unde am de povestit evenimentele de la Petra și Kirkilisse. Situația e mai bună decât o credeam. Bulgarii par sfârșiți, nădărf n'am continuat ofensiva lor. Cerkeskoi e teatrul unei activități sfâșietoare, nu încetează să soscască trupe noi și aprovizionări trimise din Constantinopol. Ofițerii doresc să ia o revanșă strălucită. Sunt poștit să iau masa în vagonul saloon.

Dim tot ceiace am auzit urmează următoarele:

Armata e complet demoralizată. nu-i hrămită, satele arse nu le oferă nici un mijloc ca să se pue la adăpost de foc și lemnele lipsesc. Din fericire dușmanul n'a știut să profite de situație și n'a continuat ofensiva. Luptele care se dau în momentul acesta sunt fără de nici o importanță. Țăranii din satele grecești și bulgărești situate la est și nord de Viza sunt întruniți în bandă și sunt cu toții înarmați.

Turcii par fericii înaintea Adrianopolului. După cuprinsul depeșelor primite erii de către ministrul războiului, 12.000 de bulgari și-ar fi găsit moartea.

Cifra îmi pare însă exagerată.

Armata activă primește întruna foște dinșpre Constantinopol; ministrul și cei ce-l înconjoară se declară satisfăcuți.

Generalul șef rezumează astfel intențiunile lui:

Al 3-lea corp va fi refăcut la vest de Viza;

Corpul 1-ii la Kavakdere, la est de Karali;

Al 2-lea și al 4-lea corp la Baba-Eski-Hakoi.

În chipul acesta, cele două arpe vor fi una către Viza, cealaltă către Baba-Eski.

Corpul al 16-lea este în Adrianopol, care nu este încă complet întărit.

Corpul al 18-lea se concentrează la Karatepe, 14 km. la nord-vest de Soraj, pentru ca să constituie o poziție de apărare.

Bănuesc, că poziția aceasta a fost aleasă pentru că domină singurul drum practicabil pentru mase mari de trupă și pentru artileria, care va căuta să apere aripa dreaptă turcească.

Marele cartier general e la Ciorlu, și cum nu s'au sursat sigurii de redifi care li înconjoară, e pōzit de personalul școlii de tir, care a fost adusă pentru aceasta.

Ministrul de război rămâne la Cerkeskoi, unde se găsește principalele aprovizionamente ale armatei.

De aci se împartese merindele.

(Va urma)

ÎNAINȚĂȚI prin mandat poștal lei 1.90 tocmă și veți primi prompt, discret, franco și recomandat cel mai util, mai interesant, mai instructiv și mai nou manual ce s'a publicat în limba română despre: buna-cuviință, etichetă, purtările frumoase, manierele elegante, arta de a se face emera plăcut în societate, scrisori de amor și cereți în căsătorie, limbajul florilor, felicitări pentru zilele onomastice, poezii pentru declamați în societăți, toast. Cea mai nouă ediție. Corespondența se face prin poștă numai la noi trimițându-și înainte poștul de lei 1.90 exact pe adresa: Agenția de publicitate literară PRESSA, casa poștală 153, București. Aceasta ajunge. Nu se expediază cu ramburs.

Vă mai recomandăm asemenea cu stăruință a vă procura tot dela noi cartea de bucate cea mai nouă, mai practică, mai folositoare și în adevăr mai bună decât toate cărțile similare apărute până acum și care costă numai 2 lei. Conține 250 pagini și multe ilustrațiuni, învățând pe ori-cine bucătăria română, franceză și nemțească (bucate, prăjituri, dulceturi, conserve, licoururi, siropuri, etc.). Poștul de doi lei pr. mand. post. se expediază exact pe adresa de mai sus și primiți cartea franco și recomandat. Dacă din corpul statului acest anuți și păstrați-l!

Voți să faceți să nu măi bea

pe bărbatul, fiul, nevasta, sora, fiica, sau pe vre-o rudă mai apropiată, adresati-vă la noi. Vă vom ajuta printr'un procedeu ușor și estin, căci am măi scăpat mii de ființe de sărăcie, mizerie și ruină.

Vă vom arăta cu metoda noastră, punerea în aplicare fără ca pătimășul să observe cât de puțin. În cele mai multe cazuri nu poate nici să priceapă, văci neputând suporta de loc spiritul, el crede că vina este a abuzului băuturii.

Noi primim zilnic o mulțime de scrisori de mulțumire, de la barbați și femei de toate clasele, bogăți și săraci, care au fost remediați cu strălucit succes. Corespondența sosește cu cea mai mare discrețiune, și pentru inocența metodei garantăm și cităm ceea-ce ne scrie d-l Unrein Franz din Resiczabanya:

Prea stimat domn, Kopenhaga, Danemarca.

Vă rog să-i așa de bun și trimiteți-mi 2 cutii cu poșta, ramburs pentru lei 20. Am două prieteni cari s'au datat rău beției și veace să-i vindec.

Eu însuși am probat efectul lui «Kino», pe când eram un bun băutor și nu știam cum să mă abțin. De când însă am luat praful «Kino» m'am făcut cu totul alt om, sunt sănătos și am cu totul o altă viață cu familia mea. Mulțumindu-vă mult pentru efectele lui «Kino», vă rog a-mi trimite imediat. Voi recomanda încă la mulți că «Kino» este un mijloc foarte eficace contra beției.

Resiczabanya, Dec. 1911.

Cu stimă, Unrein Franz.

Preparatul nostru se vinde pentru minimul preț de Lei 10, și-l trimitem contra cost sau ramburs dacă scriți la adresa noastră din Kopenhaga.

Kino-Institut, Kopenhaga K. 10. Danemarka

Scrisoriile merg cu 25 bani, cărțile poștale cu 10 bani.

NOUILE MARI PREMII

ce se vor oferi de

ZIARUL „UNIVERSUL“

abonaților săi la tragerea din luna Maiu 1913:

Lei 7.000 Lei

în bonuri comunale 4 la sută

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 9-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandat, depozit de mobile de fier și bronz
Industria Metalică MARCU, bulevardul Elisabeta No. 8, București.

Jumătate Garnitură Mobilă

COMPUSĂ DIN: O CANAPEA, DOUĂ FOTOLIURI ȘI PATRU SCAUNE.

0 Oglindă venețiană. - 0 masă elegantă de mahon cu cristal.

0 Irumoasă Lampă pentru atârnat. - 0 Mașină de cusut p. mână

— Toate acestea cumpărate de la marele magazin de mobilat MARCC DATTELKREMER, strada Carol No. 62, București.

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Miha-Bravul No. 37 și strada Șerbănică No. 10. —
Suceșala: Calea Victoriei No. 107.

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plachete de metal și tin nichelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântece.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într-o cutie fină captușită cu catifea.

UNA VIOARA FINĂ cu arcus și accesorii de rezervă.

Toate aceste cumpărate de la Marele Magazin de muzică Jean Feder, București, calea Victoriei 54, Furnizorul Curții Regale.

UNA MADOLINA italiană, de palisandru, ornamentată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

UNA CHITARA cu mecanică.

UNA HARMONICA cu două rânduri, cu 19 clape și 4 basuri, burduful dublu, cu colțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică «La Harpa», București, strada Colței No. 5.

UNA JARDINIERA de argint de China, oxidată și aurită, cu 4 pictoare și două mânere, cu un cristal frumos șlefuit.

UNA FRUCTIERA de argint de China, în parte aurită, cu telerul de cristal, gravat broderie și șlefuit.

UN SERVICIU PENTRU BERE, compus din o carafă și patru pahare de cristal, pe o tăviță argintată cu două mânere.

Cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterii Th. Radivon, bulevardul Elisabeta No. 8 bis.

UNA PENDULA MODERNĂ de stejar ce se întoarce odată la 15 zile.

UN CEASORNIC DE AUR 14 karate, cu trei capace, frumos gravate și emailate, pentru dame.

UNA GARNITURA DE AUR 14 karate, compusă din o pereche cercei, o broșă și un inel, toate cu pietre Simil, Brilliant și Perle.

UN CEASORNIC DE BIROU cu călimară, formă modernă și frumos nichelat.

Toate acestea cumpărate de la cunoscutul și bine asortatul magazin «Ceasornicaria Colței», București, str. Colței No. 31.

UNA BICICLETA ELEGANTĂ «SPORT» cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCA de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, «Bayard», din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard». Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebunța atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precizie «Pieper» cu ținut garantat precis.

UN REVOLVER SISTEMATIC.

Cumpărate de la marele magazin de arme B. D. Zismann, furnizorul Curții Regale, calea Victoriei No. 44, București

3 CEASORNIC DE AUR 14 karate cu câte 3 capace foarte frumos gravate, toate pentru dame.

3 LANȚIȘOARE DE AUR 14 karate, pentru d-șoare.

6 CEASORNIC DE ARGINT rusec, cu 3 capace, p. bărbați.

6 CEASORNIC DE ARGINT VERITABIL, cu 3 capace, pentru bărbat.

6 CEASORNIC DE NIKEL, cu 2 capace, p. bărbați.

6 CEASORNIC DE ARGINT «Marea Arpad» cu 2 capace frumos gravate, pentru bărbați.

6 CEASORNIC DE METAL argintat, cu câte 3 capace p. m. bărbați.

4 LANȚIȘOARE DE ATARNAT LA GAT, de argint aurit pentru dame.

7 SPLENDIDE LANȚIȘOARE de argint 800, p. dame.

UN SPLENDID CEASORNIC DE AUR 14 karate, cu 3 capace, foarte fin gravat, având și port-fotografie, pentru dame.

UN CEASORNIC DE AUR AMERICAN, cu 3 capace, pentru bărbat.

UN CEASORNIC DE AUR pentru bărbat, 14 karate, cu 2 capace, frumos gravat, având pe capac loc pentru gravură.

2 CEASURI SPLENDIDE DE ARGINT pentru bărbați.

UN CEASORNIC de metal aurit pentru bărbat.

Alături de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din interesanta scriere «Memoriile Regelui Carol I al României», sau un volum din căuțile ce apar în editura ziarului „Universul” tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe șase luni lei 9.15; p. 3 luni lei 4.65.

Pentru a concura la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri; cei pe șase luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri.

Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri, pentru tragerea următoare

Administrația „UNIVERSULUI” nu întrebuințează încasatori.

Plata abonamentelor se va face direct la casa administrației ziarului, prin mandat postal sau în persoană.